

Contra fornicarios

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ ΕΙΣ ΤΟ Ο ΔΕ ΠΟΡΝΕΥΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΙΔΙΟΝ ΣΩΜΑ ΑΜΑΡΤΑΝΕΙ

Φοβερά τῆς ἀποστολικῆς παραγγελίας ἡ σάλπιγξ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα τὸν τῆς εὐσεβείας μαρτυρομένη στρατόν, μάλιστα δὲ τῶν τῆς αἰσχύροτος βαράθρων ἐλαύνουσα, καὶ δὴ καὶ στρατιωτικὸν πρὸς τῷ τέλει παράγγελμα προστιθεῖσα. Φεύγετε γάρ, φησί, τὴν πορνείαν. πᾶν ἀμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν. οἱ γὰρ τῶν αἰσθητῶν στρατιῶται πολέμων νῦν μὲν ἀντιπροσώπῳ συμβολῇ νῦν δὲ φυγῇ κεκρημένοι τὰς παρατάξεις σοφίζονται. ἔστι καὶ πόλεμος ψυχᾶς ἀντιστάσει καὶ φυγῇ στρατηγούμενος, καὶ τοῦτο Παῦλος εἰδὼς ὁ τῶν τῆς εὐσεβείας τακτικῶν δι' ἑκατέρας ἄγων τὸν στρατὸν εὐτεχνίας νῦν μὲν τὴν μάχην ἐπιμονὴν παραγγέλλει· Στήτε περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, νῦν δὲ φυγῇ σοφίζεσθαι τὸ πολεμοῦν συμβουλεύει· Φεύγετε τὴν πορνείαν. ἂν πόλεμος ἀπιστίας προσβάλλῃ, χρήσιμος πρὸς ἐκεῖνον ἀντίστασις, ἂν δόλων ἀπειλήται παράταξις, καλὴ ἢ πρὸς τούτους τοὺς ἀνταγωνιστὰς προσδρεία, ἂν συκοφαντίας ἐπιφέρηται τόξον, λυσιτελὴς 9.212 ἀντιπρόσωπος συμβολὴ πρὸς τὸ ψεῦδος, ὅταν δὲ μορφή πορνικὴ τοξεύῃ, νῶτα διδόναι καλὸν καὶ τὴν ἀντιπρόσωπον φεύγειν· κατευστοχεῖ γὰρ ὀφθαλμῶν ἢ πορνεία καὶ δεῖ μεμνήσθαι τοῦ στρατηγοῦ παραγγέλλοντος·

Φεύγετε τὴν πορνείαν. ἔχει γάρ τι τῶν ἄλλων πονηρευμάτων φευκτότερον· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς ἀμαρτίας εἶδη φεῖδεσθαι δοκεῖ τῆς τῶν πραττόντων σαρκὸς καὶ τὸ πραχθὲν εἰς μόνον τὸν τὴν πράξιν δεχόμενον ἴστησιν· οἷον ἐν ταῖς ἀρπαγαῖς τῶν ἀρπασθέντων τὸ ζημίωμα μόνων, ἐν τῇ τῶν φθονούντων ἰσχύϊ περὶ τοὺς φθονουμένους τὸ πάθος ἐκρήγνυται, ἐν ταῖς συκοφαντίαις, ὅταν τύχῃσι πίστεως, μόνων αὐθις τῶν συκοφαντουμένων ὁ κίνδυνος, ἐν τοῖς τὸν φόνον ὡσαύτως τολμήσασι τοῦ δεξαμένου τὴν σφαγὴν τὸ δυσπράγημα· πᾶσαν ἂν τις ἔργων ἀδίκων ἐπερχόμενος πράξιν εὐρήσει τὴν μὲν τῶν ἀδικούντων μερίδα κερδαίνουσαν, τὴν δὲ τῶν ἀδικουμένων ζημιουμένην, πορνεία δὲ τὴν τοιαύτην οὐκ οἶδε διαίρεσιν οὐδὲ χωρίζει τὴν τοῦ παθόντος τῆς τοῦ δράσαντος πράξιν, ἀλλὰ συγκαταστρέφει πρὸς ἀτιμίαν ἐπίκοινον, συνάπ τει δὲ δεσμῷ μολυσμοῦ. τοῖς πλεονέκταις ἔστι ζημιώσασιν 9.213 ἄλλον ἐξημιῶσθαι μηδὲν, τοῖς πόρνοις δ' οὐκ ἔστιν οὐδὲν καταισχύνασιν σῶμα μὴ τῷ καταισχυθέντι συγκαταίσχυνεσθαι· τοῖς πεφονευκόσιν ἔστιν ἐργασαμένοις τὸν φόνον τοῖς σφαγεῖσι μὴ συνεσφάχθαι, τοῖς πόρνοις δ' οὐκ ἔστι μολύνασι σάρκα τοῦ μολυσμοῦ καθαρεύειν. Καὶ σκόπει μοι τὴν εἰς τοῦτο τοῦ Παύλου λεπτολογίαν· Φεύγετε, φησί, τὴν πορνείαν. διὰ τί; ὅτι Πᾶν ἀμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστι (τοῦτ' ἔστι τῇ τοῦ σώματος μὴ λυμαινόμενον φύσει, τῇ τῶν μελῶν μὴ συνεσταλμένον ὕβρει, τῷ τῆς σαρκὸς μολυσμῷ μὴ συμπληροῦ μενον, ἀλλ' ἔξω τῆς τοῦ πράξαντος σώματος ἐνεργούμενον βλάβης), Ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει· οὐχ ὥσπερ ὁ φονεὺς εἰς ἀλλότριον ἄτρωτον τὸ ἑαυτοῦ σῶμα συντηρῶν, οὐχ ὥσπερ ὁ πλεονέκτης εἰς ἕτερον τὴν τῆς ἰδίας σαρκὸς φυλαττόμενος βλάβην, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ φθορεὺς ὁ πόρνος, αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ τῷ τῆς ἀτιμίας περιπίερεται βέλει. ὁ κλέπτης, ἵνα θρέψῃ τὸ σῶμα, τολμᾷ τὸ πλημμέλημα, ὁ πόρνος δὲ τῇ τῆς ἰδίας σαρκὸς προσεδρεύει ληστεία· τὸν πλεονέκτην πρὸς ἀρπαγὴν ἐρεθίζει φιλοκερδῆς λογισμὸς, πορνεία δὲ τῆς τοῦ σώματος ζημία σεμνότητος· τῷ βασκάνῳ κατασκευάζει τὸ πάθος δοξαζόμενος ἕτερος, ὁ πόρνος δὲ τῆς ἰδίας ἐστὶν αὐτουργὸς ἀδοξίας. τί γὰρ ἀτιμότερον σκευοφόρου πορνείας; πᾶσα μὲν γὰρ ἄδοξος ἀμαρτίας

δουλεία (ἀτιμοὶ γὰρ τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν), ὁ δὲ πόρνος ἀμαρτίας ἀδοξότερος δοῦλος· βόρβορον ἀντλεῖν παρ' αὐτῆς τεταγμένος 9.214 μολυσμοῦ συνάγει σωρὸν καὶ ἀκάθαρτον λειτουργεῖ ἐργασίαν. ἢ οὐ δεινὸν ἐγκυλίεσθαι πηλῶ, αἰσχροτήτι τρίβεσθαι, ῥάκους ἔχειν τὸ σῶμα μὴ διαλλάττον; ποία γὰρ ῥάκους καὶ πόρνου διαφορά; τοῦ τῆς εὐσεβείας ἀπεσχίσθη σώματος, φθείρεται καθημερινῇ σηπεδόνι, ταῖς τῆς ἀμαρτίας ὁδοῖς ὡς ἄχρηστον ἐναπορρίπτεται ῥάκος, κεῖται πᾶσι καταπάτημα δαίμοσιν, εἰς αὐτὸ ὁ διάβολος τὴν ἰδίαν ἀπομάσσειται σῆψιν.

Τῆς νοητῆς δὲ τοῦ πόρνου κακοπραγίας ἡ πρόδηλος καὶ σαφῆς οὐκ ἐλάττων· ἔστι γὰρ φευκτὸς οἰκίαις, ἀπευκτὸς συν τυχίαις, τοῖς πλησιάζουσιν ὕβρις, τοῖς ἐχθραίνουσιν ὄνειδος, συγγενέσιν αἰσχύνη, συνοίκους ἐπάρατος, ἀθυμία γονεῦσιν, οἰκέταις θεατρισμός, γελώμενον διήγημα γείτοσι, γῆμαι σπου δάζων ἀπόβλητος, ὑποπτος μετὰ γάμον νυμφίος, μισούμενος τέκνοις πατῆρ, εὐκαταφρόνητος σύμβουλος, ἀηδὴς χαριζόμενος, αἰτῶν ἀηδέστερος, πόρρωθεν ὀφθεῖς λυπηρός, νοσῶν ἀθλιώτερος, τεθνεῶς ἀτιμότερος. τοσοῦτου πλήθους κακῶν τὴν πορνείαν ὁ Παῦλος μητέρα θεώμενος τὴν νικητήριον φυγὴν ἡμῖν ἀρτίως παραγγέλλων ἐβόα· Φεύγετε τὴν πορνείαν. Αὕτη ἡ φωνὴ νεανίσκου με νῦν ἀνέμνησε σῶφρονος κατ' Αἰγυπτιακῆς πορνείας διὰ φυγῆς ἀριστεύσαντος. καίτοι γε πολλὰ τῶ νεανίσκῳ τὴν πειθῶ κατεσκεύαζεν· ἡλικία φιλή δονος, δουλείας ζυγός, δεσποίνης ἐρωτικὴ κολακεία, διάλεξις συνεχῆς ἀσελγείας, λαθραία πρὸς μίξιν παράκλησις. Ἐγένετο γὰρ τοιαύτη τις ἡμέρα καὶ εἰσῆλθεν Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν 9.215 ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔσω καὶ ἐπεσπάσατο ἡ κυρία τῶν ἱματίων αὐτοῦ λέγουσα· κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. μέγα τὸ τῆς σωφροσύνης ἀξίωμα· τοῦ δούλου τὴν δέσποιναν κατεσκεύασε δούλην· ὁ μὲν γὰρ ἰκετεύετο, ἡ δὲ ἰκέτευεν· Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, κοιμήθητι. πεπυρωμένον τῆς πορνείας τὸ βέλος, ἀλλ' ὕλην ψυχῆς καιομένην οὐχ εὔρεν, εἰς ἐσθῆτα δὲ τὴν διάλυσιν ἔσχεν, ἦν τὸ τῆς πορνείας ἀναιδὲς περισφίγγον ἐβόα· Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. μυκᾶται τὸν τῆς πορνικῆς ἐπιθυμίας λιμόν, ἀλλ' ἔκλειεν μᾶλλον τὰ τοῦ σῶφρονος ὦτα. ἡ μὲν γὰρ ἔλεγε· Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, ἀντεκήρυττε δὲ ἡ σωφροσύνη τῶ νέῳ· γρηγόρησον μετ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνος ἐδήλου τὸ ἄγρυπνον· οὐ γὰρ ἐνύσταξε ταῖς κολακείαις ὁ τόνος, οὐχ ὕπνωσεν ἡ γνώμη ταῖς ἐπωδαῖς, οὐκ ἐκαθεύδησε τῆς σωφροσύνης ἡ νῆψις, οὐ ταῖς κατασχούσαις ὑπεξελύθη λαβαῖς, οὐ τοῖς τῆς μορφῆς καλλωπισμοῖς ἠλιεύθη, οὐ ῥημάτων ἐρωτικῶν διεκλάσθη θωπείαις, ἀλλ' ἦν αὐτῶ πικροτέρα λαιδορίας τῆς δεσποίνης ἡ φωνὴ κολα κευούσης· Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. ἔτοιμος εἰστήκει τῆς μοιχείας νυμφαγωγὸς ὁ διάβολος καὶ συνέσφιγγε τὴν ἐσθῆτα τῇ πόρνη καὶ τῶν παρ' ἐκείνης συνεκοινῶναι λαβῶν, οὐκ ἤδει δὲ τεχνίτη παλαίων ἀθλητῆ σωφροσύνης καὶ καλῶς τὰς ἐκείνης ἀπεκδυομένῳ λαβάς. Καταλιπὼν γάρ, φησί, τὰ ἱμάτια εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. ὦ γυμνότης ἀγιωτέρα ἐνδύσεως. τί γοῦν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀκολασίας ἡ λύσσα; τὰ ἑαυτῆς κακὰ τῶ Ἰωσήφ περιτίθησι 9.216 καὶ δραμοῦσα πρὸς τὸν ἄνδρα φησίν· Εἰσῆγαγες ἡμῖν παῖδα Ἑβραῖον ἐμπαίζειν ἡμῖν· εἶπέ μοι γὰρ τῇ γυναικί σου τῇ μέχρι τοῦ νῦν σωφρόνως φυλαξάσῃ τὴν κοίτην σου· κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ. ὡς δὲ ὕψωσα τὴν φωνήν μου καὶ ἀνεβόησα, ἀφῆκε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοῖ καὶ ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. πάλιν Ἰωσήφ δι' ἐσθῆτος συκοφαντεῖται· ἀδελφοὶ πρότερον αὐτοῦ τὸν χιτῶνα λαβόντες ὡς θηριόβρωτον αὐτὸν δι' ἐκεῖνου ἐσυκοφάντουν κακούργως, νῦν αὕτη τὸν χιτῶνα λαβοῦσα διαβάλλει ὡς πόρνον. πρέπουσα τῶ Ἰωσήφ ἡ τοῦ δεσπότη φωνή· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἐπέβαλον ψεῦδος. γλυκεία τῶ τῶν σωφρόνων στρατῶ τῆς σωφροσύνης ἡ ῥητορεία, ἀλλ' ἐπίπονος τῇ τῆς σαρκὸς ἀσθενείᾳ. ὦ τῆς δικαίας ἐπὶ τῶ Ἰωσήφ παρὰ θεοῦ προστασίας· πρὸ τῶν πειρασμῶν τὸν Ἰωσήφ οὐκ ἐτίμησεν, ἀλλ' ἔδειξε δι' ὀνειράτων τὸ μέλλον διδάσκων ὅτι

πόρρωθεν τοῖς δικαίοις τὴν δόξαν ἠὲ τρέπιζε, συνεχώρησε δὲ τοῖς πειρασμοῖς δοκιμάσαι τὸν νέον τὰς τῶν φιλοσόφων ἀποκλείων φωνάς· δοκιμὴν γὰρ μὴ δεδωκότος τοῦ Ἰωσήφ οἱ φιλόσοφοι ἂν ἔλεγον συντυχίας εἶναι τυφλῆς τὰ πραττόμενα· Αἰγυπτίων Ἰωσήφ βασιλεύει, βαρβάρων δεσπόζει παιδάριον· ποίαν ἀρετὴν ἐνδειξάμενον; ὑπὲρ ποίας τούτου τετυχηκὸς ἀρετῆς; ἵνα οὖν ταῦτα περὶ τοῦ δικαίου μὴ λέγηται, προλαμ 9.217 βάνων ὁ θεὸς τοὺς ἐπ' αὐτὸν πειρασμοὺς συγχωρεῖ, ὥστε τὴν ἀπ' ἐκείνων τῷ δικαίῳ μαρτυρίαν γενέσθαι καὶ ῥάψαι τῶν φιλοσόφων τὰ στόματα.

Ἀποστρεφώμεθα τοίνυν τὰς ἐκ μορφῆς πορνικῆς ἐπερχομένης βολάς, κλείωμεν ἀσελήμασι τὸ βλέμμα, γελάσθωσαν παρ' ἡμῖν ἡδονῶν ἀταξίαι, φρουραρχεῖτω τὴν σάρκα σωφροσύνη, καθαρότης ἐγκείτω τοῖς μέλεσι, τριβώμεθα λογισμοῖς φιλοκάλοις, λάμπωμεν ἔργων ἀγαθῶν, ἐσηγμένῳ περιστίλβωμεν βίῳ, καθαρὸν τὸ σῶμα ναὸν τῆς τοῦ πνεύματος οἰκίσεως φυλάττωμεν, ἐπιγράψωμεν αὐτὸ ἐπιγράμματι τὴν φοβερὰν τοῖς ἀκολάστοις παραγγελίαν βοῶντι· Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· Ἐβουλόμην ὑμῶν μηδὲ πρὸς μικρὸν διαζεύγνυσθαι· τί γὰρ γλυκύτερον πατρὶ συνουσίας ἀγαπωμένων υἱῶν; ἀλλ' ἐπειδὴ καλεῖ πρὸς ἀγῶνας τῆς εὐσεβείας ὁ λόγος, δεῖ δραμεῖν πρὸς τὰ σκάμματα τῆς ἐκκλησίας εὐχῶν συνεργοὺς εἰληφότα. ἀλλ' ἐκεῖνο παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· φυλάττετε τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν, κἂν τινες ταραχὰς παρεμβάλλωσι, νικᾶτε μακροθυμία τὰς ταραχάς· ἔσται γὰρ οὐκ εἰς μακρὰν τῶν θορύβων διόρθωσις, μὴ ταραττεσθε φήμαις, μὴ φλυαρίαις παρακινεῖσθε, ἀλλ' εὐχὰς ἡμῖν συνοδοιπόρους συμπέμψατε, ἵνα ταῖς εὐχαῖς ὑμῶν δυναμούμενοι εἴπωμεν ἐν παντὶ καιρῷ παρὰ τῆς θείας βοηθούμενοι ἰσχύος· Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.